

anf,

I febr 1979 fanns en annons införd i ortspressen, enligt vilken Stiftsnämnden i Strängnäs uthyrde ett f d soldattorp som sommarbostad. Torpet låg på domkyrkofastigheten Bresshammar och man ville ha anbud på 5-årskontrakt.

I tabellverket över indelta soldatrotar i Södermanlands län heter ovannämnda torp "Norrby soldattorp" med nummer 675, tillhörande Strengnäs kompani och dess tredje korpralskåp.

Vid en för många år sedan av Kammarkollegiet verkställd undersökning rörande äganderätten till torpet framkom, att marken tillhörde hemmanet Bresshammar 1:4 medan byggnaderna tillhörde nämnda hemman och hemmanet Norrby 2:1 till hälften vardera, d v s domkapitlet och domänverket. I Husförhörslängderna från 1871 står torpet som "Bresshammars soldattorp".

År 1686 står "1 Mantal Bresshammar", med ägare Anders Persson, såsom huvudrote och "1 Mantal Närby", vars dåvarande ägare också hette Anders Persson, såsom hjälprote för numret. Två år senare är Norrby huvudrote och Bresshammar hjälprote. Norrby ägs nu av Olof och räntebärare på gården är Gymnasiestaten. Bresshammar står såsom "Donation Strängnäs Domkyrka" och brukaren heter H.Bråwik.

Roten bär år 1686 nummer 720, 1688 nummer 726 och fr o m 1710 (kanske redan fr o m 1690) nummer 675.

Första soldaten på numret står antecknad i rullorna såsom "Pehr i Bresshammar". Han var soldat sedan 1653, men vid Generalmönstringen (GM) 10/8 1686 ansågs han vara för gammal och dessutom sjuklig, varför han erhöll avsked med underhåll.

Ny soldat skulle anställas och av någon anledning transporterades över hit Corporalen Pehr Jerpe från Skyttinge rote i Tumbo socken. Han hette tidigare Nilsson. Norrby rote ålades att skaffa soldat till Skyttinge och det kom att bli en yngling vid namn Erich Hansson, som fick soldatnamnet Dahl.

Corporalen Jerpe delade troligen sina kamraters dystra öde vid Poltava, för roten är vakant då regementet nyuppsattes i sept 1709. Då anställs Erich Norrman, född i Vansö omkr 1687. I GM-rullan 1710 antecknas att han saknar hantvärkskunskaper och att han förlorat Krutmåttet "på marschen". Här avses sannolikt marschen mot Hälsingborg i febr 1710.

Troligen faller Norrman i dansk fångenskap vid Tönningen 1713, för 1714 anställs ny soldat. Det blev Pehr Johansson, med soldatnamnet Sandström och född omkr 1691 "i Sörmland". 1718 fick han ny utrustning i likhet med sina kollegor. Sedan tidigare han han "en gammal Krutpung och ett förslitet Bantler". I striden vid Södra Stäket 13/8

anf.

1719 förlorade han sina Fängnålar. Vid GM 4/9 1728 erhöill den då c:a 37-årige Sandström avsked, såsom "varande svag, skröplig och oduglig", och roten förklarades vakant.

Det kom att dröja 5 år innan någon ny soldat flyttade in på torpet. Det blev Eric Norström, som anställdes 24/9 1733, men redan 13/5 1737 dör han och roten blir återigen vakant.

En ny Eric Norström anställs 2/4 1740, men avlider redan 28/5 s å.

28/7 1740 anställs 20-årige sörmlänningen Peter Nordström, som med tiden befordras till Corporal. Vid anställningen var han 171 cm lång. Vid GM 22/9 1768 erhöill han avsked såsom "orklös", efter svåra strapatser i såväl Finska som Pommerska krigen. Under det sistnämnda låg han en tid 1758 sjuk. Erhöill avskedsbetyget "Skickat sig väl".

Roten kom nu att stå vakant i inte mindre än 10 år, till 2/5 1778, då Olof Norrman anställdes. Han var född i Sörmland omkr 1759 och var vid anställningen 178 cm lång. Som så många av sina kamrater led han svårt under Gustav III:s krig i Finland, så svårt att han dog av sina umbäranden 20/8 1790.

Näste man på roten blev en Volontär, nämligen Anders Norrman, som här fick sin utkomst 8/12 1790 - 29/12 1792. Om han bodde här eller inte är f n obekant. Vanligt var att de bodde på annat håll och i kon-
Ref tanter fick vad soldaten enligt gällande markegångstaxa kostade roten.

Åter en lång vakansperiod. 28/3 1801 anställdes den 23-årige sörmlandsfödde och nu 166 cm långe Eric Norrman. Han fanns i tjänst 1802 och "var i hemorten 25/7 1809", men är sedan ej återfunnen. Definitift borta är han 1812, för detta år, den 15/3, anställs Karl Svala från Västmanland, 21 år och 163 cm lång. Han deltog i striderna 1813-14, bl a vid Leipzig, där han sårades i ena ögat. 1828 är han antecknad såsom "Jägare-Corporal" och vid GM 23/6 1830 begär han och får avsked för sjuklighet (Wattusot), samt tillerkännes underhåll. Svala fick för 1813-14 års stridsinsatser Tapperhetsmedalj och erhöill avskedsbetyget "Tjänt utmärkt väl".

2/4 1802 föddes i Toresund Anders Pettersson, som anställdes för Norrby 21/1 1831 med soldatnamnet Nord. Längd hela 178 cm. Nord kvarstog i tjänst till GM 18/6 1863, då han fick avsked såsom gammal och sjuklig enligt läkarbetyg. Han anmäldes till underhåll genast och erhöill samma fina betyg som företrädaren - "Tjänt utmärkt väl".

Nästa soldat fick behålla sitt efternamn som soldatnamn. Det var Sven Gabriel Sundström, född i Strängnäs socken 10/11 1833 och anställd 11/12 1863. Efter 10 års tjänst dog han 27/12 1873. Han ersattes av Carl August Nord, som var född i Över-Selö 22/9 1849 och hette då Enqvist. Var i tjänst 28/2 1874 - 7/9 1901. Inflyttade till torpet från Över-Selö 9/11 1874 och utflyttade till Nordsborg 1901.

Från 1/3 1904 fick Nord pension med 49:- kr/år, som fr o m 1/1 1919

Ökades till 200:- kr/år. Efter 1924 utgick ett tillägg på 50:- kr/år.

Carl August Nord dog 12/10 1934, 85 år gammal.

Carl — Efter soldat Nord inflyttade på torpet 16/11 1904 vicekorpralen Karl Gustaf Fröberg från Fröberga rote i Över-Selö. Han var dock aldrig soldat på Norrby, utan endast boende där såsom hyresgäst. Han återflyttade till Selaön 16/11 1906, varefter Norrbytorpet som ny hyresgäst fick Bergsprängaren Karl August Pettersson med familj. De kom närmast från Stockholm, men hade tidigare anknytning till bygden - han född i Vansö och hustrun i Dunker.

I dagspressen har redogjorts för Bresshammarsområdets utbyggnad. Det är att hoppas, att Norrby/Bresshammars soldattorp med dess minnen ända från sent 1600-tal, inte skall drabbas negativt i denna exploatering. Allt för många soldattorp har redan försvunnit - bränts eller rivits - många gånger helt i onödan. De är dock levande minnen från en svunnen militärepok, som är värd att minnas.

Evert Wahlberg

10/3 1987

Får ej köpa soldatorpet?
Strängnäs stiftsnämnda avstyrker hos regeringen en ansökan från postföraren Martin Enblom om tillstånd att inköpa soldatorstuga, uthusbyggnad samt lämplig tomt därtill å domkyrkosysslomansbostället Bresshammar i Strängnäs socken. Boställsarrendatorn har upp-givit, att stugan behövs till arbetarebostad. *EK 6/8 1935*

EK 4/11 1935
Torpets försäljning avstyrkes. Kammarkollegiet avstyrker hos regeringen bifall till en framställning av postföraren M. Enblom om tillstånd att förvärva Bresshammars soldatorp nr 675, beläget på domkyrkosysslomansbostället Bresshammar i Strängnäs socken. Torpet anses nämligen behöfligt för detta boställes egna behov.

Klart om äganderätt till soldatorp i Aspö

Domkapitlet i Strängnäs har underställt kammarkollegiet frågan om vem som har rätten till soldatorpet nr 675 på domkyrkosysslomannabostället Bresshammar 1:1 i Aspö socken. Kollegiet har låtit verkställa arkivutredning. Den visar, att sista soldaten, Nord, år 1901 fick avsked, varefter torpet återgått till kronan. Marken får anses tillhöra hemmanet Bresshammar 1:4, medan byggnaderna tillhör nämnda hemman och hemmanet Norrby 2:1 till hälften vardera, d v s domkapitlet och domänverket.